

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

List na zakończenie roku
do Byłych Więźniów obozu koncentracyjnego
Neuengamme, ich Bliskich oraz Przyjaciół
Miejsca Pamięci

Dr. Detlef Garbe
Direktor

Telefon: 040 | 428 131 - 511
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@kb.hamburg.de

Hamburg, 14.12.2016

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele,

w roku 2016 naszej pracy towarzyszyły zarówno wiadomości dobre, jak i smutne. Ponownie przyszło nam żegnać byłych więźniów obozu koncentracyjnego Neuengamme, którzy wspierali naszą pracę w poprzednich dziesięcioleciach. Są to: zmarły w dniu 1 lutego 2016 roku w wieku 93 lat długoletni przewodniczący duńskiego związku więźniów „Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme“, Helge Hansen, oraz Janusz Kahl, który odszedł od nas 2 listopada 2016 roku w wieku 89 lat, a który przez ponad 20 lat jako przewodniczący polskiego związku piastował urząd wiceprzewodniczącego w „Międzynarodowym Komitecie Więźniów Obozu Koncentracyjnego Neuengamme“. Ze smutkiem żegnamy także o wiele młodszych towarzyszy naszej pracy, w tym panią Senator ds. Kultury, prof. Barbarę Kisseler i byłego burmistrza Hamburga, dr. Henninga Voscherau. Obecny burmistrz Hamburga Olaf Scholz podczas uroczystości pogrzebowych wspomniął o głębokiej przyjaźni, łączącej Zmarłego i Międzynarodowy Komitet, a podkreślając zasługi pana Voscherau dodał: „Miejsce Pamięci jest dziś żywym miejscem nauki, na którego terenie nie znajdują się już zakłady karne.“

Postępy pracy na rzecz upamiętniania pokazują także wystawy, które na zaproszenie Rady Miasta już od 15 lat prezentujemy na początku każdego roku w związku z Dniem Pamięci o Ofiarach Narodowego Socjalizmu w hamburskim ratuszu. Tegoroczna wystawa poświęcona dość nietypowej kwestii: „Piłka nożna w Hamburgu w czasach narodowego socjalizmu. Spojrzenia na historię zniekształcaną przez dziesięciolecia“ odbiła się szerokim echem w mediach. Odwiedziło ją blisko 10.000 osób. Podczas trzytygodniowej prezentacji zorganizowano 20 wydarzeń towarzyszących, w których uczestniczyło ponad 800 osób, wśród nich wielu młodych fanów różnych hamburskich klubów sportowych. Także dołączone do wystawy materiały drukowane spotkały się z dużym zainteresowaniem zwiedzających.

W tym roku zaprezentowaliśmy w Neuengamme wystawę objazdową „Pomiędzy Harzem a Heide. Marsze śmierci i transporty likwidacyjne w kwietniu 1945 r.“ oraz uczestniczyliśmy m.in. w prezentacji wystawy "Miejsce zagłady Malyj Trostenez", która odbyła się w Kościele Głównym Św. Katarzyny, położonym w pobliżu powstałego dzięki naszemu wsparciu miejsca pamięci „denk.mal Hannoverscher Bahnhof“, upamiętniającego deportacje z Hamburga. W marcu w Miejscu Pamięci rozpoczęły się dwa projekty, finansowane ze środków trzecich pt. „Rasiści w czasach kolonializmu i narodowego socjalizmu” oraz „Sądownictwo wojskowe i miasto podczas wojny”.

Na uroczystości z okazji 71 rocznicy wyzwolenia w maju 2016 roku Miejsce Pamięci Neuengamme zaprosiło, jak co roku, byłych więźniów. Przybyło ich 15: z Austrii, Białorusi, Czech, Holandii, Izraela, Polski, Szwecji i Ukrainy. Na rozmowy ze Świadcami Historii przyszło wiele, szczególnie młodych osób. W dniach 30 kwietnia – 2 maja 2016 roku na forum „Przyszłość Pamięci“ spotkali się przedstawiciele drugiego i trzeciego pokolenia oraz inne osoby zainteresowane, aby razem omawiać możliwości lepszej wymiany międzynarodowej i nowe formy upamiętniania. Podczas forum, które będzie kontynuowane w maju 2017 roku, oraz podczas centralnych uroczystości rocznicowych młodzież, która intensywnie zajmowała się historią swojej rodziny i kwestią swojego własnego związku z narodowym socjalizmem, zaprezentowała rezultaty swojej pracy w formie filmu, wykorzystującego technikę stop-motion.

Dwudziestoosobowa grupa kobiet i mężczyzn w wieku 17-62 lat z 10 państw wzięła udział w workcampie, zorganizowanym w sierpniu. Pracowali oni nad tekstami do audioprzewodnika, pisali artykuły do prasy lokalnej i oznaczyli zarys pieca w dawnej klinkiarni,

Miejsce Pamięci wydało w tym roku dwie kolejne publikacje: 17 tom z cyklu „Artykuły o historii prześladowań nazistowskich w północnych Niemczech“, zatytułowany „Zbrodnia ‚eutanazji‘. Badania nad narodowosocjalistyczną polityką zdrowotną i społeczną“, a także 6 tom cyklu „Neuengammskie Kolokwia“ pod redakcją dr. Olivera von Wrochem i Christine Eckel, poświęcony tematowi „Narodowosocjalistyczne sprawstwa i ich konsekwencje w społeczeństwie i rodzinie“, do którego dołączona jest także płyta DVD z filmowymi wywiadami, przeprowadzonymi przez Jürgena Kintera. Już kilka miesięcy po premierze tomu trzeba było drukować jego drugie wydanie. Ponadto przygotowaliśmy nową broszurę informacyjną, dotyczącą historii obozu koncentracyjnego Neuengamme i Miejsca Pamięci, która na początku przyszłego roku zostanie wydana w 11 językach.

W wielu Państwa listach i mailach, które otrzymaliśmy w tym roku pojawia się obawa, wywołana przez aktualne konflikty polityczne, wojny i terroryzm, przez coraz większą popularność idei prawicowego populizmu, a także przez antysemityzm i rasizm. W czasach, kiedy w miejsce wspólnoty państw na nowo pojawia się narodowy upór, a starania o sprawiedliwość na całym świecie są porzucane na rzecz zagwarantowania sobie własnych przywilejów, wielu pyta, jak daleko sięgają wnioski, wyciągnięte z doświadczeń terroru narodowosocjalistycznego. Kto ma przed oczami okrucieństwo obozów koncentracyjnych, zna wartość wolności, praworządności i demokracji. Niech nasze obawy staną się naszą motywacją do nieprzerwanej pracy na rzecz upamiętniania i do szczególnej czujności. W imieniu wszystkich pracowników życzę Państwu, aby Święta były pełne refleksji, a Nowy Rok obfitował w lepsze wiadomości,

z poważaniem

Dr Detlef Garbe